

FOTO: PRATS | CAMPS / MONTAIGÉ, TONI PAYA

■ Un dossier de Víctor Maceda

La política d'aparador iniciada per Eduardo Zaplana i que va intensificar-se amb Francisco Camps ha esdevingut, finalment, un aparador en oferta. La Generalitat Valenciana, ara presidida per Alberto Fabra, ha optat per desfer-se dels grans projectes que va sufragar amb diners públics i que s'han demostrat ruïnosa. Terra Mítica s'ha venut a preu de saldo, l'aeroport de Castelló i la Ciutat de la Llum busquen compradors, i la Ciutat de les Arts i les Ciències serà privatitzada. La Milla d'Or que van dissenyar Zaplana i Camps ha acabat reconvertida en un basar xinès.

Si disposeu de 80 milions d'euros, la Ciutat de la Llum pot ser vostra. Els estudis de cinema d'Alacant on han treballat Francis Ford Coppola o Ridley Scott, els mateixos on van rodar-se les escenes més espectaculars de *Lo imposible*, serien vostres per un preu mòdic. Si teniu 70 milions, l'aeroport de Castelló anirà al vostre nom només que us poseu en contacte amb Carlos Fabra, el president de l'empresa pública que el gestiona i que espera una oferta com qui espera un manà, per modesta que siga. Si us estimeu més un lloguer, la Ciutat de les Arts i les Ciències de València és la millor opció: el mastodòntic complex dissenyat per Santiago Calatrava busca algú que se'n faça càrrec durant els pròxims exercicis.

En tots els casos s'admeten ofertes més a la baixa encara, perquè la Generalitat Valenciana, com a titular de les instal·lacions, té la urgència de desfer-se'n. L'any passat, per exemple, va desempal·legar-se del 22,5% que posseïa a Terra Mítica, el parc temàtic de Benidorm ideat per Eduardo Zaplana que l'empresari francès George Santamaria s'ha quedat per 65 milions d'euros. L'administració autonòmica i les dues grans caixes valencianes –CAM i Bancaixa, ja desaparegudes– hi havien abocat 275 milions en la seua construcció, sense comptar les injeccions puntuals de capital per mantenir-lo amb vida.

Amb la Generalitat Valenciana en situació de fallida, els grans projectes que han contribuït a afonar-la ixen al mercat. Se senten ofertes de tota mena. El circuit de Xest, que alberga el gran premi de la Comunitat Valenciana de motociclisme, el govern d'Alberto Fabra el vendria per

menys de 40 milions, una xifra que ni tan sols arriba als 51 milions de deute que arrossega. O per la VIU, la universitat a distància amb seu a Castelló de la Plana que Camps va impulsar i que ara es pretén traspasar a mans privades. A més, ha tret a subhasta els voluminosos edificis que acollien les conselleries d'Economia –al cèntric carrer de Colom de València–, d'Infraestructures –a l'avinguda de Blasco Ibàñez– o de Benestar Social –l'antic hospital La Cigüeyña, al passeig de l'Albereda–, que aquests dies es traslladen a l'antiga presó Model.

Al seu torn, els més de 100 milions d'euros que ha costat la rehabilitació del recinte penitenciari sobretot provenen de la venda dels antics jutjats de Porta de la Mar, on l'empresa Lubasa va aixecar oficines i vivendes de luxe que després no ha pogut vendre. El BBVA, Bankia i el Banc de València l'han rebut com a dació en pagament.

La Generalitat Valenciana, com la de Catalunya, s'afanya a traspasar edificis de titularitat pública per tal d'aconseguir recursos econòmics que li permeten d'eixugar una mica el dèficit. L'executiu de Fabra fins i tot va rumiar de posar a la venda els imponents palaus gòtics de les conselleries de Presidència i d'Hisenda, per bé que en última instància va salvar-los de la crema. La joia de la corona, l'antiga seu de la Generalitat, a Madrid, l'han taxada en 1,9 milions.

Canvi de mentalitat. “Les administracions no som ací per a gastar diners en equips de futbol, sinó per a generar ocupació”, va reblar el president valencià el proppassat 13 de març, en saber-se que el jutjat contenciós administratiu

número 3 de València acabava d'anul·lar l'aportació de 4,8 milions d'euros que la Generalitat, a través de l'Institut Valencià de Finances (IVF), havia satisfet alguns dies abans.

L'any 2009, durant el procés d'ampliació de capital de l'entitat de Mestalla, la Fundació del València CF havia guanyat el control del club gràcies a un préstec de 75 milions concedit per Bancaixa –avui Bankia– en què la Generalitat figurava com a avalista. Quan l'agost del 2012 la Fundació va deixar de respondre, l'IVF es va convertir en la seua taula de salvació. I ara que els tribunals han dictaminat la il·legalitat de l'operació, el Consell se sent alliberat. “Qui ha de fer-se càrrec de València és Bankia”, ha afirmat Fabra, plenament conscient del rebuig que havia despertat l'ajuda econòmica a una societat anònima esportiva.

“Resulta evident que la concessió de l'aval i la seua ampliació posterior, ruïnosa com és, mai no podria generar ingressos a l'Institut Valencià de Finances, sinó pèrdues quantioses a l'IVF mateix i a la Generalitat, que respon en el seu nom”, detallava la sentència en qüestió. Una bufetada a la jugada de Camps que Fabra i el seu vice-president, José Ciscar, van encaixar amb satisfacció indissimulada. Ateses les circumstàncies, la viabilitat del València CF és d'allò que els neguiteja menys.

“No puc retardar-me en el pagament als col·legis alhora que fem la Fórmula 1”, va etzibar Alberto Fabra de seguida d'arribar al càrrec. “València no pot complir ara mateix el contracte que hi tenim signat”, va admetre sense embuts. Un dels secrets més ben guardats de

Camps, l'acord amb el magnat britànic Bernie Ecclestone i les clàusules de confidencialitat que hi amaga, continua reclòs en un calaix d'alta seguretat, però el seu successor n'ha deixat anar alguna pista: "Si no el respectem, hem de pagar la mateixa quantitat i ens penalitzen dos anys, a més de la reclamació judicial que hi poguera haver".

Condemnat a entendre-s'hi, Fabra va seure a dialogar amb Ecclestone i el resultat ha estat un acord a tres bandes —hi ha entrat la Generalitat de Catalunya— pel qual València i Barcelona compartiran un únic gran premi, que se celebrarà al circuit de Montmeló els anys parells, i els senars, a l'urbà de València. El cànon ha estat rebaixat i ha permès a Fabra de presumir d'habilitat negociadora: estalviarà més de 20 milions d'euros cada dos anys i no ha empipat en excés Rita Barberà, que ensumava l'adéu de la prova.

Per contra, el govern de Fabra no ha pogut evitar l'absorció de Valmor, l'empresa creada sota els auspicis de la Generalitat i participada per Bankia, l'empresari tauleller —i president del Vila-real CF— Fernando Roig i l'ex-pilot de motociclisme Jorge Martínez Aspar, la qual havia d'encarregar-se de l'organització del gran premi valencià perquè la Fórmula 1 "no coste ni un euro als valencians", Camps *dixit*.

Ara fa un any, però, Valmor passava a mans públiques per aquesta quantitat simbòlica, i la Generalitat n'heretava 30 milions de deute i 80 milions més de cànon impagats. Si hi afegim l'adaptació dels carrers de València —86 milions sufragats per l'administració valenciana, incapaç de convèncer Ecclestone de les bondats del recinte de Xest—, les despeses de seguretat, els drets televisius pagats per Canal 9 i les despeses addicionals que va comportar, la prova automobilística ja ha costat als valencians bastant més de 200 milions d'euros.

El canvi de mentalitat no se circumscriu a les obres megalòmanes, doncs. Els grans esdeveniments també pateixen les conseqüències de l'austeritat que Fabra prova d'imprimir a cada acció de govern. "El nou Segle d'Or valencià" que Camps va predir el Nou d'Octubre del 2005 no ha superat el primer decenni. Molts dels projectes que va dibuixar aleshores no van passar de ser desitjos de grandesa.

La Ciutat de les Llengües i la Ciutat de

l'Eufòria, pensades per a Castelló de la Plana, no van superar la fase de l'esbós: la primera, per la semblança ortogràfica entre la ciutat i l'idioma de Cervantes, aspirava a ser el centre d'ensenyament del castellà més important del planeta, mentre la segona, "prenent com a punt de partida l'arrel grega de la paraula *eufòria*, un estat d'ànim propens a donar i rebre", havia de "desprendre l'energia necessària per a crear". Així ho explicava, si més no, el programa electoral amb què el PP va concórrer a les eleccions valencianes del 2003. A la capital de la Plana també havia d'aixecar-se el Centre de Convencions dissenyat per Calatrava, que va cobrar per un castell en l'aire.

Ben a prop, en els termes municipals de Cabanes i Orpesa, s'havia d'erigir Mundo Ilusión, el parc temàtic de capçalera d'aquelles comarques, programat dins de l'expansió de la urbanització Marina d'Or, que tenia previstos 40.000 nous habitatges. I a la no menys turística Benicàssim, la Ciutat de la Música.

Cap al sud, a la capital del Camp de Morvedre, Camps hi va parir Parc Sagunt, un imponent polígon industrial que no ha reeixit, i la Ciutat de les Arts Escèniques, reorientada cap a un Campus de les Arts Escèniques molt menys ambiciós. I a València volia una esfera armil·lar de 100 metres d'alçària, 90 d'amplària i 50 milions d'euros de despesa, tan simbòlica com els tres gratacles —nonats— de Calatrava pels quals va percebre els honoraris corresponents, un museu de la FIFA amb data d'inauguració —novembre del 2004— i la Torre de la Música, que requeria una inversió de 92 milions i ha quedat igualment aparcada.

Això a banda, hi havia la intenció que el Nou Mestalla —les obres del qual estan aturades de fa més de dos anys a causa de les penúries del València CF— acollira la final de la Champions League del 2010 i que la ciutat fóra la seu dels primers jocs olímpics europeus, una proposta d'Iñaki Urdangarin a Francisco Camps per què l'Institut Nóos va cobrar 382.000 euros l'any 2006.

L'esclat de la crisi econòmica i financera va aturar en sec tots aquests plans, però no va arribar a temps d'evitar Terra Mítica, la Ciutat de la Llum o l'aeroport de Castelló. Un trident que va costar més de 600 milions d'euros i pel qual, ara, amb prou feines se'n recuperaran 200.

Panoràmica del parc temàtic Terra Mítica, a Be-

L'ascensió d'El Vuelo del Fénix és ràpida. N'han de gaudir com més persones millor i cal alleugerir les cues. Un cop allà dalt, a 54 metres d'altura, se sent el soroll fatídic: clac! No han passat ni tres segons i ja som a terra. Ens hem precipitat a 100 quilòmetres per hora.

La història del parc temàtic Terra Mítica és una analogia de la seua atracció estrella. Va créixer amb celeritat i amb un volum desproporcionat, producte de les urgències d'Eduardo Zaplana per inaugurar-lo i per la seua intenció de

Benidorm. L'any passat, la Generalitat Valenciana va desprendre's de la seua participació accionarial.

Terra cremada

La Generalitat Valenciana i les seues dues caixes de referència, CAM i Bancaixa, van invertir prop de 300 milions en Terra Mítica. El juny passat se'n van desprendre per 65 milions i un somriure d'orella a orella: aquella seria l'última mala notícia que rebrien del parc temàtic de Benidorm. Per fi.

convertir-lo en un competidor directe d'Eurodisney, però de seguida va caure en picat. La previsió de visitants va quedar esmicolada i les pèrdues de cada exercici corrien paral·leles a les successives injeccions de capital.

L'espurna inicial, l'any 1996, va provocar-la Francisco Ronda. Aquest empresari hotelier va proposar de crear un parc d'atraccions a Benidorm que contribuïra a la desestacionalització del turisme. Acabat d'aterrar a la presidència

de la Generalitat Valenciana, Zaplana li ho devia tot, a la ciutat de què havia estat alcalde de la legislatura anterior i que havia representat el seu trampolí polític. Per això no sols va saludar la idea, sinó que va marcar-se el repte d'aixecar-hi, en un temps rècord, "el millor parc temàtic d'Europa".

El cap del Consell va implicar-hi destacats empresaris locals i els grans contractistes de la Generalitat: Pavasal, Sedesa, Lubasa, Enrique Ortiz... Però l'aposta era agosarada i havia de comptar amb la participació de l'administració valenciana i les dues caixes de referència, CAM i Bancaixa, les quals s'hi van sumar amb un 22,3%, un 24% i un altre 24%, respectivament. Sense la seua presència en l'accionariat de la Societat Parc Temàtic d'Alacant (SPTA), el complex lúdic de Benidorm mai no hauria pogut assolir les dimensions que Zaplana anhelava.

Calia construir-hi un gegant, ni que tingueren els peus de fang i s'assentara sobre un terreny fins aleshores protegit. Amb la coartada de l'incendi que va arrasar la zona l'any 1992, la Generalitat va poder requalificar el pulmó del municipi: deu milions de metres quadrats, un milió dels quals se'l va quedar Terra Mítica, i la resta, l'SPTA, que els dedicaria a captar hotels de luxe —Asia Gardens i Villa Aitana—, dos camps de golf i un altre parc temàtic, Terra Natura, de capital privat però participat per empresaris propers al PP: principalment, els germans murcians Fuertes, propietaris de l'empresa càrnia El Pozo, i Vicente Cotino, nebot de Juan Cotino i cap visible de la constructora familiar Sedesa.

Per últim, la Generalitat li va vendre, al promotor i contractista d'obra pública alacantí Enrique Ortiz, els 216.000 metres quadrats que s'havien reservat per a una possible ampliació futura de Terra Mítica, 139.000 dels quals amb el permís escaient per fer-hi bungalows, un *nihil obstat* emès pel conseller Juan Cotino. Els 85 milions que Ortiz va pagar per la transacció van allargar la vida del parc, però poca cosa més, perquè allò era un pou sense fons: creada l'any 1998 amb un capital social de sis milions d'euros, van fer-se set ampliacions de capital per un valor global de 204 milions.

Malgrat l'innegable atractiu turístic de la capital turística del País Valencià, des del primer dia es va veure clar que costa-

Aleshores president de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana col·loca la primera pedra de Terra Mítica. Era el 1998, només dos anys abans que s'inaugurara el macrocomplex lúdic.

ria d'amortitzar els 240 milions d'euros –40.000 milions de pessetes– en què es va presupostar el recinte. L'any 1997, l'SPTA havia sol·licitat a Economic Research Associates (ERA), una multinacional britànica capdavantera en el camp de la consultoria, un informe sobre les potencialitats de Terra Mítica. Atesa la ubicació de Benidorm, la seua piràmide demogràfica i l'absència d'una marca consolidada com ara Disney o Warner al seu darrere, ERA va estimar que cada any visitarien el parc entre un milió i un milió i mig de persones. Una xifra insu-

ficient, que no justificava la despesa que Zaplana tenia en ment i que va dur ERA a recomanar un parc d'atraccions, en lloc del megaprojecte en qüestió.

Aquell informe, però, va quedar amagat en un calaix de l'Agència Valenciana de Turisme, que li'n va demanar un altre a Baker Leisure Group, de prestigi igualment reconegut i que fixaria el màxim de visitants anuals en dos milions, clarament per sota dels tres milions que calien per a rendibilitzar el desemborsament inicial.

Un tercer estudi, que sí que es faria

públic, va signar-lo Price Waterhouse: assegurava que tres milions de persones passarien per Terra Mítica anualment i que els 240 milions d'inversió que s'hi abocarien serien recuperats amb el pas del temps.

En canvi, la inversió es va disparar –els responsables admeten una despesa total de 377 milions d'euros– i les previsions d'afluència, fins i tot les més pessimistes, van quedar ridiculitzades per la realitat: el 2010 i el 2011, els dos últims anys que el parc va estar en poder de la Generalitat i de les caixes valencianes, van visitar-lo 535.000 i 680.000 persones, respectivament.

Per comptes de desestacionalitzar el turisme benidormer, doncs, Terra Mítica va caure en el parany de l'estacionalització: les despeses que originava i els escassos ingressos que generava van dur els rectors del recinte a tancar-lo durant els mesos de novembre, desembre, gener i febrer. I per si no n'hi havia prou, alguns expropiats del Pla Especial d'Ús i Infraestructures (PEDUI) Benidorm-Finestrat van aconseguir, per la via judicial, que la Generalitat els abonara 73 milions d'euros més.

De despeses addicionals, mai no van deixar de sorgir-ne. La urbanització de l'entorn del parc li va costar al govern valencià més de 100 milions d'euros: l'execució dels vials, la canalització de l'aigua, la instal·lació de depuradores i de l'enllumenat... La Unió Europea, de la seua banda, va reclamar 14,5 milions en concepte d'ajudes a la creació d'ocupació indègudament fonamentades. Amb els interessos corresponents, es van haver de retornar més de 20 milions. El recinte, que va arribar a tenir prop de 800 treballadors, avui en té menys de 200.

Al capdavant del projecte, com a director general, Zaplana va situar Miguel Navarro, provinent de la Ciutat de les Arts i les Ciències. Un home de confiança sense relació amb el sector que s'hi va estar dos anys i escaig, del 1999 al 2001, i que avui cobra 66.000 euros anuals com a assessor tècnic de les obres del Palau de les Arts de València, ja concluses.

L'encarregat de contractació i compres de Terra Mítica en aquella primera etapa fou Justo Valverde, un coronel retirat que ja havia format part del consell d'administració de la CAM per ser

cunyat d'Eduardo Zaplana. Navarro i ell foren imputats en la causa que investigava l'existència d'una possible trama de factures falses i d'evasió de l'IVA, una trama que haurien coordinat i en què haurien participat 17 empreses, la principal de les quals, la de Vicente Conesa, a qui Zaplana, durant la seua etapa com a alcalde, ja havia adjudicat il·legalment la redacció del mapa verd i sonor de Benidorm.

Per tal de reflatar el parc temàtic, que al cap de dos anys ja semblava inviable, el president valencià va contactar amb Paramount Parks. Des de l'octubre del 2001, la multinacional de la cinematografia i de l'oci va posar la seua marca al servei de Terra Mítica i va escollir-ne el director general: John Fitzgerald, amb posat d'actor i experiència acumulada al complex alemany Movie World.

Amb tot, Paramount mai no va tenir ni una sola acció de Terra Mítica. Al contrari, cobrava per posar-hi la cara. I el pagament prenia forma d'assessorament a la incipient aleshores Ciutat de la Llum, que es construïa a Alacant i es convertiria en un altre gran fiasco de la política d'aparador del Consell. Fitzgerald va criticar sense embuts la "fàbrica d'estafadors" en què s'havia convertit el parc de Benidorm i no va tenir inconvenient a malparlar dels contractes de patrocini –amb el València CF i el Vila-real CF, per exemple– que s'hi havien signat.

El desembre del 2003, tres anys i mig després de la seua obertura al públic, Terra Mítica va entrar en suspensió de pagaments, que seria decretada oficialment per un jutge el maig següent. El parc no havia pogut abonar una lletra del crèdit sindicat de 111 milions d'euros que arrossegava i presentava un passiu exigible de 218 milions. Els interventors judicials van analitzar durant un any els comptes de la mercantil i van reparar en la gestió tan desgavellada que havia imperat fins aquella data. CAM i Bancaixa van haver d'assumir la seua quota de responsabilitat i van accedir al quitament proposat pel jutge, que va significar l'anotament de 70 milions d'euros de pèrdues en cada cas.

El diputat socialista José Camarasa va seguir de prop tot aquell procés. Era el responsable del PSPV-PSOE en matèria de grans projectes de la Generalitat i relaciona Terra Mítica amb "les

característiques patològiques d'Eduardo Zaplana". "Li calia un gest espectacular i va comprometre-hi les dues caixes, que al capdavant dirigia", explica Camarasa, qui va descobrir un presumpte unflament de factures emeses pel parc.

En efecte, una inspecció d'hisenda va posar nerviosos alguns dels empresaris que havien treballat en la construcció del recinte o en el seu manteniment. Dos d'ells, Antonio Moreno Carpio i José Herrero, van contactar amb els socialistes i els van proposar de vendre'ls informació sobre el tema. Camarasa i qui n'era secretari general, Joan Ignasi Pla, s'hi van negar de ple, però el primer, acompanyat del també diputat Antoni Such, va enregistrar secretament els dos empresaris en una trobada posterior.

En aquella conversa, Moreno Carpio i José Herrero van confirmar l'unflament de les factures: per segons quines feines s'abonava –en bosses– el doble o el triple de la quantitat real, i Vicente Conesa hi exercia de líder. Encara més, van arribar a suggerir que aquest últim ingressava els beneficis a un compte andorrà i li'n cedia una part a Zaplana. El jutge arxivaria, per manca de proves, les querelles creuades que van presentar els uns contra els altres.

José Camarasa: "Terra Mítica reunia les característiques patològiques de Zaplana"

A Terra Mítica va entrar a treballar una prostituta que Miguel Navarro havia conegut 48 hores abans en la nit benidormera. També hi ha treballat Justo Benítez, a qui Zaplana va posar com a gerent de la plaça de bous municipal –ja gestionava la de Saragossa– i que acabaria arruïnat: al complex lúdic esdevingué jardiner.

El nou propietari. El 70% de Terra Mítica que era en poder de la Generalitat i de les caixes ha estat absorbit per Aqualandia. Una empresa arrelada a Benidorm des de la dècada dels vuitanta –no sols compta amb aquest parc, sinó també amb el zoològic marí Mundomar– propietat de Georges Pierre Santa-Maria, un *pied-noir* que resideix a Benidorm des del 1985 i té una cadena de més de 50 casinos repartida per mig món. Presumeix

José Camarasa, ex-diputat a les Corts valencianes pel PSPV-PSOE.

que mai no l'ha errada en cap negoci, i el ben cert és que, en aquesta ocasió, l'ha encertada de ple: ha comprat per 65 milions la majoria d'un parc temàtic que va costar pels volts dels 400. Les altres empreses aspirants –Parques Reunidos, que ja gestiona l'Oceanogràfic de València, i Madame Tussaud, encarregada dels museus de cera d'Amsterdam i Londres– s'han quedat amb les ganes.

El drama de la Generalitat i de les caixes no ha estat el preu de venda, però. L'autèntic drama és que els compromisos de pagament s'han endut 45 milions. Els altres 20, se'ls han repartit segons el percentatge d'accions de què disposava cadascú: 6,2 milions per la Generalitat, 6,7 milions per la CAM i 6,7 més per Bancaixa. Només ha faltat que els els donaren en urnes funeràries. A dins hi havia les cendres del parc.